

Parter
Se sändlista

Överklagande av beslut om marklov för trädfällning på fastigheten Glömsta 4:1 i Huddinge kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandena.

Beskrivning av ärendet

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun (nämnden) beslutade den 15 augusti 2024, MBF 2024-001911, att ge marklov för fällning av ett träd ("Glömstaeken" eller "Hagstaeken") på fastigheten Glömsta 4:1.

Vårby-Fittja Hembygdsförening och **Huddinge Hembygdsförening** har överklagat beslutet och anført i korthet följande.

Trafikverket har planerat för en åtgärd som ska rädda Hagstaeken och föreningarna undrar när och varför man övergav den bevarandestrategin. Trafikverket har istället riktat in sig på att tvinga länsstyrelsen och kommunen till ställningstaganden som strider mot alla vackra ord om hänsyn till natur och mångfald.

Beslutet att bevilja marklov är inte ett beslut som gagnar Huddinge, Huddinges natur eller Huddingeborna. Det bryter mot kommunens tidigare beslut i frågan, men följer Trafikverkets önskan om minsta möjliga besvär med natur- och kulturminnen i landskapet där de bygger sina vägar. Kommunen och de protesterande föreningarna har haft många Huddingebor bakom sig när de tidigare sagt nej till fällningen av Hagstaeken.

Föreningarna begär att beslutet om marklov ogiltigförklaras, då det bland annat strider mot kommunens tidigare beslut om bevarande

av eken. Istället ska Trafikverket åläggas att lösa trafikfaran som eken orsakar genom att snarast anlägga den nya sträckningen av Glömstavägen som man ritat in i arbetsplanen från 2018.

Värdet av ett naturminne kan inte avgöras utifrån om en väg passerar nära eller inte. Ekens naturvärde försvinner inte med att den blir gammal och murken, fridlysningen upphävs eller den hotar att falla över en väg.

Eken är ett ovärderligt naturminne på den plats den står och där den stod vid fridlysningen på 1930-talet. Verksamheter runt omkring som stör eken, förmodligen den äldsta nu levande organismen i Huddinge, cirka 500 år, måste anpassas efter ekens behov.

För det fall Hagstaeken ändå kommer att fällas finner föreningarna det inte självklart att resterna av eken ska placeras i Orlångens naturreservat. Ekstammen bör i första hand bevaras så nära sin växtplats som möjligt, alltså inom kulturmiljöområdet Flemingsberg-Glömsta.

Eken är inte endast ett naturminne, utan dessutom ett kulturminne, ett kulturhistoriskt dokument i Glömstadalen. Eken berättar om tidigare levnadsförhållanden i Glömsta och är ett välkänt samtida vägmärke.

Naturskyddsföreningen Huddinge har också överklagat beslutet och anfört huvudsakligen detsamma som hembygdsföreningarna.

Motivering till beslutet

Klagorätt

Ett beslut om marklov får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot (se 13 kap. 8 § plan- och bygglagen [2010:900], PBL, och 42 § förvaltningslagen [2017:900], FL).

Det följer av praxis att 42 § FL ska ges en tolkning som innebär att organisationer med huvudsakligt ändamål att tillvarata miljö- eller kulturmiljöintressen och som uppfyller kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken har klagorätt avseende ett beslut om lov, om beslutet aktualiserar hänsynstaganden som är tydligt relaterade till miljön eller till kulturmiljön (se "Bygglovet i Svartrå" NJA 2020 s. 190 och "Liljeholmsbadet" NJA 2023 s. 883).

Det nu aktuella ärendet avser fällning av en flera hundra år gammal ek. Beslutet om marklov aktualiserar därmed hänsynstaganden som är tydligt relaterade till miljön och kulturmiljön. Beslutet får således överklagas av miljö- eller kulturmiljöorganisationer som uppfyller kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken.

Vårby-Fittja Hembygdsförening har till ändamål att värna om och vårda hembygdens miljö och dess kulturarv och föra detta vidare till kommande generationer. Föreningen har alltså till huvudsakligt ändamål att tillvarata miljö- och kulturmiljöintressen. Även i övrigt uppfyller föreningen kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken. Detta innebär att föreningen har rätt att överklaga beslutet om marklov.

Huddinge Hembygdsförening har till ändamål att värna och vårda hembygdens miljö och dess kulturarv och öka kunskapen om hembygden. Föreningen har alltså till huvudsakligt ändamål att tillvarata miljö- och kulturmiljöintressen. Även i övrigt uppfyller föreningen kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken. Det innebär att föreningen har rätt att överklaga beslutet om marklov.

Naturskyddsföreningen Huddinge har till ändamål att bland annat väcka opinion och påverka beslut rörande naturskydd och miljövård samt verka för skydd och vård av värdefull natur. Föreningen har alltså till huvudsakligt ändamål att tillvarata miljöintressen. Även i övrigt uppfyller föreningen kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken. Det innebär att föreningen har rätt att överklaga beslutet om marklov.

Prövningen i sak

Sakfrågan som länsstyrelsen har att pröva i detta ärende är om det var rätt av nämnden att, utifrån tillämpliga bestämmelser i PBL, ge marklov för fällning av eken, vilken omfattas av en detaljplan från 2022. Enligt detaljplanen krävs det marklov för att fälla eken.

Förutsättningarna för marklov framgår av 9 kap. 35 § PBL. Marklov ska ges för en åtgärd som bland annat inte strider mot detaljplanen.

Enligt detaljplanen gäller att trädet ifråga endast får fällas om det är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk. I planbeskrivningen anges det att trädet har ett stort natur- och kulturvärde.

Det är alltså tydligt reglerat i detaljplanen att eken, trots dess stora natur- och kulturvärde, får fällas under förutsättning att den är sjuk eller utgör en säkerhetsrisk.

Eken har tidigare utgjort ett naturminne, men länsstyrelsen beslutade den 27 april 2020 att upphäva beslutet om naturminne med hänvisning till att trädet har nedsatt vitalitet, att trädet avsevärt har ändrats till sin beskaffenhet och att det finns en stor risk för att det kan falla omkull och att människor eller egendom då kan komma till skada. Beslutet överklagades till regeringen, som den 16 februari 2023 avslog överklagandena. Regeringen instämde i länsstyrelsens bedömning att det finns en stor risk för att trädet kan falla omkull och att människor eller egendom då kan komma till skada.

Därefter har Trafikverket till länsstyrelsen lämnat in en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken angående nedtagning av eken. Länsstyrelsen beslutade den 25 juni 2024 att Trafikverket skulle vidta vissa försiktighetsåtgärder till skydd för naturmiljön i samband med den planerade avverkningsen. Länsstyrelsen anförde i sitt beslut att myndigheten delar Trafikverkets bedömning att det är lämpligt ur säkerhetssynpunkt att eken avverkas.

Vidare har Trädmästarna AB utfört en konditionsbesiktning av trädet den 21 maj 2024. I utlåtandet från besiktningen anges bland annat att trädet visar omfattande stamröta och att det på stammens norra sida finns ett större dött område. Det anges också att på grund av trädets dåliga vitalitet är tillväxten av frisk ved nästan obefintlig. Det framgår även att trädets lutning mot Glömstavägen bedöms vara ett ökande problem och att eken bedöms som ett riskträd som hotar att kollapsa och i så fall hamna på Glömstavägen. Den certifierade besiktningsmannen som utförde besiktningen rekommenderade trädets fullständiga nedtagning inom ett år.

Länsstyrelsen konstaterar sålunda att trädet är sjukt och utgör en säkerhetsrisk. Detta innebär att trädet får fällas enligt regleringen i detaljplanen.

Fällningen av eken strider alltså inte mot detaljplanen och inte heller mot någon tillämplig bestämmelse i PBL. Med hänsyn till ekens skick och säkerhetsrisken som eken utgör, instämmer länsstyrelsen i nämndens bedömning att intresset av att fälla eken väger tyngre än intresset av att försöka bevara den. Det var således rätt av nämnden att ge marklov. Överklagandena ska därför avslås.

Med anledning av vad klagandena har anfört om var stammen bör förvaras efter att eken har fällts, får länsstyrelsen anmärka att den frågan faller utanför ramen för vad länsstyrelsen kan pröva i detta ärende. Länsstyrelsen kan inom ramen för detta ärende bara pröva om det var rätt av nämnden att ge marklov, vilket det alltså var.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Niklas Fridén.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Sändlista

Klagande

1. Vårby-Fittja Hembygdsförening

Att: Olle Magnusson

olle@ollemagnusson.se

2. Huddinge Hembygdsförening

Att: Eva Ajaxén

info@hembygdhuddinge.se

3. Naturskyddsföreningen Huddinge

Att: Birgitta Andersson

huddingekrets@gmail.com

Motpart

Trafikverket

Att: Emma Bergsten

emma.bergsten@trafikverket.se

Kopia till

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun

bygglov@huddinge.se

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 46458-2024.